

Ocena Komitetu Praw Społecznych Rady Europy dotycząca przestrzegania przez Polskę postanowień Europejskiej karty społecznej

PAULINA ROICKA
Instytut Pracy i Spraw Socjalnych

STRESZCZENIE: *Niniejszy artykuł analizuje tzw. konkluzje (conclusions) Komitetu Praw Społecznych Rady Europy, będące oceną przestrzegania postanowień Europejskiej karty społecznej z 1961 r. przez Polskę, jako sygnatariusza Karty. Artykuł przedstawia wnioski Komitetu o zgodności i niezgodności polskiego prawa oraz praktyki z poszczególnymi przepisami Karty, dotyczącymi w szczególności zabezpieczenia społecznego oraz prawa pracy.*

Wprowadzenie

Europejska karta społeczna (EKS) zajmuje ważne miejsce w dorobku prawodawczym Rady Europy. Przyjęcie Karty w 1961 r. przyczyniło się do rozwoju praw społeczno-ekonomicznych w Europie, stanowiąc jednocześnie inspirację dla podobnych projektów na innych kontynentach¹.

Obok innych dokumentów organizacji składających się na prawo socjalne Rady Europy², EKS stanowi bardzo ważne ogniwo w systemie ochrony praw socjalnych w Europie, której celem jest *upowszechnianie modelu zabezpieczenia społecznego opartego na sprawiedliwości społecznej*³.

Karta wraz z Protokołami dodatkowymi oraz Zrewidowaną europejską kartą społeczną (ZEKS) z 1996 r. wyznacza minimalne standar-

dy praw socjalnych, zgrupowanych w trzech kategoriach. Pierwsza kategoria dotyczy praw regulowanych przepisami indywidualnego prawa pracy, druga – zbiorowego prawa pracy, a trzecia – ustala standardy odnoszące się do zabezpieczenia społecznego. Część przepisów Karty ma charakter kluczowy (*core*); są one powszechnie i bezwzględnie obowiązujące. Pozostałe wiążą na podstawie indywidualnego wyboru każdego państwa. Postanowienia EKS nakładają obowiązek ratyfikacji co najmniej 10 z 19 artykułów lub 45 z 72 paragrafów.

Nadzór nad przestrzeganiem postanowień Karty sprawuje Komitet Praw Społecznych Rady Europy, wcześniej nazywany Komitetem Niezależnych Ekspertów. Wydaje on *konkluzje*, które są oceną przestrzegania postanowień Karty przez państwa-sygnatariuszy dokumentu⁴.

¹ Weszła w życie w 1965 r. Polska podpisała Kartę w 1991 r., ratyfikowała 25.06.1997 r. (DzU z 1999 r., nr 8, poz. 67). W 2004 r. powstał projekt państw Ameryki Południowej dotyczący utworzenia kompleksowego systemu ochrony praw socjalnych, wzorowany na Zrewidowanej europejskiej karcie społecznej. Zob. A. Świątkowski, *Karta Praw Społecznych Rady Europy*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2006, s. 64.

² Protokół dodatkowy do Europejskiej karty społecznej z 1988 r., Zrewidowana europejska karta społeczna z 1996 r., Europejski kodeks zabezpieczenia społecznego oraz Protokół do Kodeksu z 1964 r., Zrewidowany europejski kodeks zabezpieczenia społecznego z 1990 r.

³ S. Molina, *Zabezpieczenie społeczne w aktach Rady Europy*, „Polityka Społeczna” 2005, nr 3, s. 30.

⁴ Przebieg kontroli dostępny jest na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej: <http://www.mpips.gov.pl/spoleczne-prawa-czlowieka/rada-europy-europejska-karta-spoeczna/>.

Ocena Komitetu

Każdego roku państwa członkowskie UE przesyłają raporty dotyczące sposobu wdrożenia postanowień Karty w praktyce oraz w ustawodawstwie krajowym. Każdy raport dotyczy implementacji wybranych przepisów EKS. Następnie Komitet bada, czy przekazane przez dany kraj informacje są zgodne z odpowiednimi postanowieniami Karty i następnie wydaje oceny, które są publikowane corocznie. Jeżeli państwo nie podejmuje stosownych działań w odpowiedzi na ocenę Komitetu co do niezgodności ustawodawstwa i praktyki z postanowieniami Karty, wówczas Komitet Ministrów kieruje wytyczne do tego kraju, zalecając, aby dokonały stosownych zmian w praktyce i prawodawstwie.

Konkluzje XX-1 z 2012 r.

Ostatnie *Konkluzje XX-1* (2012) Komitet wydał w styczniu 2013 r., a dotyczą one stosowania artykułów 1, 9, 10, 15 i 18 EKS, tj. regulujących zagadnienia dotyczące prawa do pracy, poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego, prawa osób niepełnosprawnych fizycznie lub umysłowo do szkolenia zawodowego, rehabilitacji oraz readaptacji zawodowej i społecznej, prawa do prowadzenia działalności zarobkowej na terytoriach innych umawiających się stron.

Spośród wymienionych artykułów Polska ratyfikowała art.: 1, 9, 10 §§ 1 i 2, 15 oraz 18 § 4. Konkluzja Komitetu zawiera 10 wniosków, w tym 8 o zgodności z EKS przepisów: art. 1 §§ 1 i 3, art. 9, art. 10 §§ 1 i 2, art. 15 §§ 1 i 2 i art. 18 § 4 oraz jeden wniosek o niezgodności z Kartą art. 1 § 4. Jednocześnie Komitet wezwał Polskę do przedłożenia informacji o wynikach stosowania art. 1 § 2, których strona polska nie przesłała w wymaganym czasie.

Jeśli chodzi o prowadzenie przez Polskę polityki pełnego zatrudnienia, o której mowa w art. 1 § 1 Karty, Komitet zwrócił uwagę, że znaczna liczba osób bezrobotnych w Polsce otrzymuje aktywne wsparcie – stopa aktywizacji, mierzona jako wskaźnik uczestnictwa w aktywnych programach rynku pracy na 100

osób chcących pracować, wyniosła w Polsce w 2009 r. 24%, co zbliżone jest do średniej unijnej (28,9%). Równie korzystnie przedstawiają się wydatki publiczne przeznaczane przez Polskę na aktywną politykę rynku pracy (*active labour market policies* – ALMP): w 2009 r. stanowiły one 1,26% PKB, co było jednym z wyższych wyników w Unii Europejskiej, w której przeciętnie przeznaczano 0,78% na ALMP. Jednocześnie Komitet zwrócił się do Polski o to, aby przyszłe raporty bardziej szczegółowo opisywały programy rynku pracy adresowane do osób, których sytuacja na rynku jest szczególnie trudna, tj. osób młodych, pracowników powyżej 50. roku życia, osób długotrwale bezrobotnych, kobiet. Komitet przypomniał również, iż instrumenty rynku pracy powinny być odpowiednio zaprojektowane i właściwie adresowane, a ich skuteczność regularnie monitorowana.

Jeśli chodzi o zobowiązanie państw do utrzymania bezpłatnych służb zatrudnienia dla wszystkich pracowników, które wynika z art. 1 § 3 Karty, Komitet przypomniał, że w *Konkluzjach XIX-1* z 2008 r. dotyczących oceny realizacji tego obowiązku wydano negatywną ocenę jego implementacji przez Polskę. Komitet stwierdził wówczas, że publiczne służby zatrudnienia w Polsce nie są efektywne. Najnowszy raport Polski zawiera aktualne dane w zakresie dostępności i efektywności publicznych służb zatrudnienia. W 2010 r. 256 343 osoby skorzystały z zatrudnienia subsydiowanego dzięki pośrednictwu urzędu pracy, a kolejnych 67 637 osób znalazło stałe zatrudnienie. Średni czas poszukiwania pracy skrócił się z 11,2 miesięcy w 2008 r. do 10,2 miesięcy w 2010 r. Na podstawie tych statystyk Komitet stwierdził zgodność aktualnej sytuacji Polski w zakresie stosowania art. 1 § 3 Karty.

W ocenie Komitetu nie jest zgodna z Kartą implementacja art. 1 § 4 w zakresie, w jakim dostęp do ustawicznego kształcenia dla obywateli innych państw-sygnatariuszy Karty uzależniony jest od spełnienia wymogu okresu zamieszkiwania na terytorium Polski. Podobne stanowisko zajął Komitet w *Konkluzjach XIX-1* z 2008 r. oraz *XVII-2* z 2007 r.

W *Konkluzji XX-1* Komitet nie miał zastrzeżeń dotyczących realizacji przez Polskę przepisów art. 9 i 15, regulujących prawo do poradnictwa zawodowego oraz prawo osób niepełnosprawnych fizycznie lub umysłowo do szkolenia zawodowego, rehabilitacji oraz readaptacji zawodowej i społecznej. Warto nadmienić, że Komitet w *Konkluzjach XIX-1* z 2008 r. wydał negatywną ocenę realizacji przez Polskę art. 15 § 1 na tej podstawie, że nie zostało w raporcie wykazane, aby osoby niepełnosprawne efektywnie uczestniczyły w edukacji i szkoleniach.

Jeśli chodzi o sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy, to Komitet na podstawie przesłanych informacji stwierdził poprawę sytuacji tej grupy osób w omawianym zakresie, jako rezultat podejmowanych przez stronę polską działań. Między 2007 a 2010 r. udział osób niepełnosprawnych na rynku pracy zwiększył się o 3%, a udział aktywnych zawodowo w populacji osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym o 2,5%. W rezultacie Komitet ocenił, że sytuacja Polski w zakresie obowiązku wynikającego z art. 15 § 2 dotyczącego polityki na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest zgodna z postanowieniami Karty.

Konkluzje XIX-4 z 2011 r.

W *Konkluzjach XIX-4* z 2011 r. Komitet zawarł ocenę przestrzegania artykułów: 7, 8, 16, 17 i 19 Karty, tj. prawo dzieci i młodzieży do ochrony, prawo pracownic do ochrony, prawo rodziny do ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej, prawo matek i dzieci do ochrony społecznej i ekonomicznej oraz prawo pracowników migrujących i ich rodzin do ochrony i pomocy.

Polska zaakceptowała wszystkie artykuły z tej grupy, z wyjątkiem art. 7 §§ 1, 3 i 5. *Konkluzja* Komitetu zawiera 23 wnioski, w tym 14 potwierdzających zgodność polskiego ustawodawstwa i praktyki z Europejską kartą społeczną, tj.: art. 7 §§ 2, 4, 6, 7, 8 i 9, art. 8 §§ 1 i 3, art. 19 §§ 1, 3, 5, 7, 8 i 9 oraz 5 wniosków stwierdzających niezgodność, tj. art. 7 § 10, art. 8 § 4, art. 16, art. 17 i art. 19 § 6.

W ocenie Komitetu polskie ustawodawstwo z zakresu prawa pracy dotyczące pracy nocnej w niewystarczającym stopniu chroni kobiety. Brak jest w polskich regulacjach przepisów szczególnych normujących takie kwestie, jak okresy przerwy podczas pracy nocnej, odpoczynek po okresach pracy nocnej oraz możliwość przeniesienia do pracy dziennej, jeżeli praca w porze nocnej powoduje problemy inne niż w przypadku kobiet w ciąży i kobiet opiekujących się dziećmi do 4. roku życia. Na tej podstawie Komitet stwierdził, że przepisy polskie nie są zgodne z art. 8 § 4 Karty.

Na podstawie złożonego przez Polskę raportu Komitet stwierdził, że przepisy dotyczące prawa rodziny do ochrony społecznej, ekonomicznej i prawnej, o których mowa w art. 16 Karty, nie są zgodne z jej postanowieniami. W *Konkluzjach XVIII-1* z 2006 r. dotyczących tej grupy przepisów Komitet zwrócił się do Polski o informację odnośnie do alternatywnych form edukacji przedszkolnej oraz o statystyki dotyczące opieki nad dziećmi do lat 5.

Jak wynika z przesłanych materiałów, od tego czasu nastąpił niewielki wzrost liczby dzieci w wieku od 3 do 6 lat korzystających z opieki przedszkolnej, nie dotyczy to jednak obszarów wiejskich. W 2008 r. na każde 1000 dzieci w wieku do lat 3 wychowujących się w miastach dostępnych było 43 wolnych miejsc w przedszkolach.

Komitet uznał także, że sytuacja w Polsce jest niezgodna z art. 16 Karty z uwagi na brak gwarancji, że świadczenia rodzinne będą wypłacane obywatelom innych państw-stron Karty. Omawiana *Konkluzja* powtarza wnioski płynące z *Konkluzji XV/III-1* z 2006 r., w której Komitet również zarzucił Polsce niespełnienie przepisów Karty. Według oceny Komitetu dalej polskie przepisy nie gwarantują świadczeń obywatelom państw trzecich.

Komitet dokonał również oceny adekwatności świadczeń rodzinnych gwarantowanych przez ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Zdaniem Komitetu, świadczenia na dzieci muszą stanowić zauważalny składnik dochodów rodziny, co jest spełnione w sytuacji, kiedy są one istotnym procentem mediany dochodów w danym kra-

ju⁵. Jak podał Eurostat (Urząd Statystyczny Unii Europejskiej), mediana dochodów dla Polski w 2009 r. została ustalona na poziomie 424,17 euro.

Zasilek rodzinny na dziecko poniżej 5. roku życia wynosił w tym czasie 68,00 zł (17 euro), co stanowiło jedynie 4,01% mediany dochodów w Polsce. Wobec tak niskiej wartości tego świadczenia, Komitet zwrócił się do Polski, aby w następnym raporcie dotyczącym stosowania art. 16 Karty uwzględnić informacje na temat wpływu innych świadczeń oraz ulg podatkowych na sytuację dochodową rodzin w Polsce. Do tego czasu Komitet zastrzegł swoje stanowisko w tej sprawie.

Konkluzje XIX-3 z 2010 r.

Wnioski z kontroli stosowania przez Polskę przepisów należących do grupy tematycznej „prawa pracownicze” Komitet zawarł w *Konkluzji XIX-3 z 2010 r.* W grupie tej znalazły się przepisy dotyczące prawa do odpowiednich warunków pracy (art. 2), prawa do sprawiedliwego wynagrodzenia (art. 4), prawa do organizowania się (art. 5) i rokowań zbiorowych (art. 5) oraz prawa do informacji i konsultacji (art. 2 Protokołu dodatkowego), a także prawa do udziału w konsultacjach dotyczących określania i poprawy warunków pracy (art. 3 Protokołu dodatkowego). Polska przyjęła wszystkie z wymienionych przepisów, z wyjątkiem art. 2 § 2, art. 4 § 1, art. 6 § 4 oraz art. 2 i 3 Protokołu dodatkowego.

Konkluzja Komitetu zawiera 12 wniosków, z których 5 stwierdza o niezgodności praktyki i ustawodawstwa polskiego dotyczącego: art. 2 § 1, art. 4 §§ 2, 4 i 5 oraz art. 5 z postanowieniami Karty, a 7 wniosków mówi o zgodności z Kartą przepisów: art. 2 §§ 3, 4 i 5, art. 4 § 3, art. 6 §§ 1, 2 i 3.

Zgodnie z polskim kodeksem pracy dopuszczalne jest przedłużenie czasu pracy do 16 lub 24 godzin w przypadku takich stanowisk, jak dozór urządzeń oraz pilnowanie osób

i mienia, jak również dopuszczalne jest wydłużenie ustawowych okresów rozliczeniowych. Zdaniem Komitetu dopuszczalny maksymalny czas pracy nie powinien przekraczać 16 godzin na dobę, również w przypadku wyżej wymienionych zawodów. Na tej podstawie Komitet orzekł o niezgodności polskiego ustawodawstwa z art. 2 § 1 Karty.

Podobny wniosek znalazł się w *Konkluzji XVIII-2 z 2007 r.* Wówczas Komitet zwrócił się do strony polskiej o szczegółową informację na temat sytuacji, w których zgodnie z ustawodawstwem polskim dopuszczalne jest stosowanie 12-miesięcznego okresu rozliczeniowego. Komitet przypomniał, że zgodnie z art. 2 § 1 Karty elastyczne formy zatrudnienia powinny przewidywać racjonalne okresy rozliczeniowe. Wydłużenie tych okresów do 12 miesięcy jest możliwe wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach.

Komitet orzekł również, że różnicowanie okresu wypowiedzenia w zależności od rodzaju umowy o pracę (umowa terminowa lub na czas nieokreślony) jest niezgodne z art. 4 § 4 EKS. Dla tej oceny Komitetu bez znaczenia pozostaje to, że powyższa regulacja Kodeksu pracy znajduje oparcie w prawie unijnym, w szczególności w dyrektywie Rady 99/70/WE z 28 czerwca 1999 r. dotyczącej *Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony*. Dyrektywa zezwala na różnicowanie sytuacji prawnej osób zatrudnionych na podstawie ww. umów, pod warunkiem że osobom wykonującym pracę na podstawie umowy na czas określony przysługiwać będzie ochrona przed mogącymi wynikać stąd nadużyciami ze strony pracodawcy.

Zgodnie z polskim Kodeksem pracy okres wypowiedzenia stosunku pracy na czas określony wynosi 2 tygodnie w przypadku pracownika zatrudnionego na okres dłuższy niż 6 miesięcy, jeżeli strony umowy przewidziały możliwość wcześniejszego rozwiązania stosunku pracy. Jeśli chodzi o osoby zatrudnione na podstawie umowy na czas nieokreślony, długość okre-

⁵ Według wspólnie uzgodnionej i przyjętej przez Eurostat metodologii za zagrożone ubóstwem uważa się osoby żyjące w gospodarstwach domowych, których dochód do dyspozycji jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany dochodu w danym kraju; na stronie: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/wz_ubostwo_w_polsce-broszura.pdf, pobrano 18.06.2013.

su wypowiedzenia zależy od długości trwania stosunku pracy. Komitet uznał, że niezależnie od tego, czy polskie ustawodawstwo jest zgodne z prawem Unii, oddzielnej oceny należy dokonać pod kątem jego zgodności z Kartą. W rezultacie Komitet stwierdził, że dwutygodniowy okres wypowiedzenia w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy na czas określony jest zbyt krótki.

Jeśli chodzi o prawo do organizowania się, to od ostatniego raportu przepisy polskie nie uległy zmianie w zakresie, w jakim wyłączają możliwość zakładania organizacji związkowych przez osoby bezrobotne, wykonujące pracę nakładczą oraz pracowników emerytowanych. Jakkolwiek osoby bezrobotne i emeryci mogą przystępować do istniejących już związków zawodowych oraz mogą zakładać stowarzyszenia, niemniej powinni mieć również prawo do uczestniczenia w konsultacjach społecznych na równych prawach, co inne osoby zrzeszone w tych organizacjach. Za niedopuszczalną uznał Komitet sytuację, w której osoby wykonujące pracę nakładczą pozbawione zostały możliwości reprezentowania swoich interesów na forum organizacji pracowniczych.

Niezgodne z postanowieniami art. 5 Karty Komitet uznał również brak możliwości pełnienia funkcji związkowych przez niektórych pracowników służby cywilnej oraz pozbawienie funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego prawa do organizowania się.

Konkluzja XIX-2 z 2009 r.

W *Konkluzji XIX-2* analizie poddano przepisy Karty o prawie do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy (art. 3), prawie do ochrony zdrowia (art. 11), prawie do zabezpieczenia społecznego (art. 12) oraz do pomocy społecznej i medycznej (art. 13), prawie do korzystania ze służb opieki społecznej, jak również prawie osób starszych do zabezpieczenia społecznego (art. 4 Protokołu dodatkowego). Polska zaakceptowała wszystkie wymienione artykuły, z wyjątkiem art. 13 §§ 1 i 4, art. 14 § 2 oraz art. 4 Protokołu. W sześciu przypadkach stwierdzono zgodność przepi-

sów: art. 3 §§ 1, 2 i 3, art. 11 §§ 2 i 3, art. 13 § 2 z Kartą oraz w przypadku art. 12 §§ 1 i 4, art. 13 § 3 i art. 14 § 1 ich niezgodność z dokumentem Rady Europy.

W ocenie Komitetu zakres podmiotowy systemu zabezpieczenia społecznego w Polsce jest satysfakcjonujący. Ocenie poddano także adekwatność świadczeń z zabezpieczenia społecznego. W poprzedniej *Konkluzji* dotyczącej stosowania art. 12 § 1 Komitet stwierdził nieadekwatność polskiego zasiłku z tytułu bezrobocia. Inne świadczenia mające zastąpić dochód uznano z kolei za wystarczające na tej podstawie, że ich wartość nie była niższa od progu ubóstwa ustalonego w Unii Europejskiej na poziomie 50% mediany dochodu w danym kraju. W 2007 r., do którego odnosił się raport polski, zasiłek dla bezrobotnych wynosił 538,30 zł (122,41 euro). Eurostat ustalił natomiast próg ubóstwa w Polsce w tym okresie na poziomie 145,91 euro.

Za niewystarczające Komitet uznał również wysokości minimalnej emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, których wartości w 2007 r. były zbliżone do progu ubóstwa w Polsce.

W swoich poprzednich *Konkluzjach* z 2004 r. i 2005 r. Komitet uznał, że sytuacja w Polsce w zakresie stosowania art. 12 § 3, na podstawie którego państwa-strony zobowiązują się do stopniowego podnoszenia poziomu zabezpieczenia społecznego, jest niezgodna z postanowieniami Karty. Komitet stwierdził wówczas, że reforma zasiłków z tytułu bezrobocia z 2002 r. była nadmiernie restrykcyjna.

W odpowiedzi strona polska poinformowała, że wymieniona reforma oraz korzystny klimat gospodarczy spowodowały spadek stopy bezrobocia oraz wzrost udziału osób bezrobotnych korzystających z aktywnych instrumentów rynku pracy. Komitet zauważył jednak, że pomimo tych pozytywnych procesów ograniczenia dotyczące przyznawania zasiłków z tytułu bezrobocia pozostały niezmienione, a okres ich wypłacania nie został wydłużony. Komitet zwrócił się więc do polskiego rządu, aby w kolejnym raporcie doty-

czącym stosowania art. 12 § 3 zawarto informację o dalszych rezultatach restrykcyjnej polityki wprowadzonej w 2002 r.

Jeśli chodzi o realizację prawa do pomocy społecznej i medycznej, Komitet stwierdził, że Polska nie przestrzega postanowień art. 13 § 3 Karty, albowiem prawo do pomocy społecznej dla cudzoziemców warunkowane jest ich długotrwałym pobytem na terytorium Polski. Podobne stanowisko zajął w odniesieniu do art. 14 § 1, stwierdzając, że cudzoziemcy mają w Polsce ograniczony dostęp do służb pomocy społecznej z powodu nadmiernie długiego okresu oczekiwania.

Podsumowanie

Analiza poszczególnych *Konkluzji* Komitetu Praw Społecznych Rady Europy dotyczących stosowania przez Polskę postanowień Europejskiej karty społecznej z zakresu prawa pracy i zabezpieczenia społecznego pozwala na wnioski, że praktyka i ustawodawstwo polskie pozostają w większości w zgodzie z przepisami tego dokumentu. Przekrojowa analiza *Konkluzji* Komitetu pozwala ponadto zauważyć stałą poprawę w zakresie realizacji praw społecznych w Polsce.

Pozytywnie należy ocenić te działania, które prowadzą do stałego podnoszenia stopy zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Polsce. Warto odnotować, że jeszcze kilka lat temu współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wynosił 22,6% (dane za 2007 r.); w 2012 r. osiągnął już poziom 27,5%⁶. Te korzystne trendy zostały zauważone i dobrze ocenione przez Komitet Praw Społecznych Rady Europy.

Bardzo dobrze należy ocenić również te zmiany, które przeciwdziałają dyskryminacji w zatrudnieniu. Niebagatelne znaczenie miało w tym zakresie przyjęcie przez Polskę ustawy z 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów UE w zakresie równego traktowania⁷, która gwarantuje ochronę przed dyskryminacją w zatrudnieniu osobom zatrudnionym na innej podstawie niż umowa o pracę.

Ostatnie lata przyniosły także poprawę efektywności działań publicznych służb zatrudnienia w Polsce, co pozytywnie zostało ocenione przez Komitet Praw Społecznych.

Pomimo tych korzystnych trendów, nadal konieczne są działania w niektórych obszarach praw społecznych w Polsce. Komitet stale zwraca uwagę na niską adekwatność świadczeń rodzinnych w Polsce. Ostatnie *Konkluzje* z 2011 r. dotyczące tej grupy praw negatywnie oceniają wysokość zasiłku rodzinnego na dziecko do 5. roku życia, która wyniosła w tamtym czasie 4,01% mediany dochodów w Polsce. W wyniku ubiegłorocznej waloryzacji świadczeń rodzinnych wysokość zasiłku rodzinnego wzrosła, jednak zmiana ta jest tak nieznaczna (z 68,00 zł do 77,00 zł, a więc o 13,2%), że wątpliwe jest, aby Komitet uznał ją za istotną poprawę sytuacji dochodowej rodzin w Polsce.

W ocenie Komitetu również niewystarczająca jest wysokość innych świadczeń z zabezpieczenia społecznego, w tym minimalnej emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, których wysokości w 2007 r. były zbliżone do progu ubóstwa w Polsce. Warto dodać, że Polska nie ratyfikowała art. 13 § 1 EKS, nakładającego na państwa obowiązek zagwarantowania wsparcia tym osobom, które z różnych powodów nie posiadają dostatecznych środków i nie są w stanie ich sobie zapewnić.

Zastanawia także przyszła reakcja Komitetu na ostatnią nowelizację Kodeksu pracy, zgodnie z którą okres rozliczeniowy czasu pracy wydłużony został z obecnych nie więcej niż 4 do maksymalnie 12 miesięcy. Jak wskazano powyżej, Komitet postuluje, aby wydłużenie okresu rozliczeniowego do 12 miesięcy możliwe było wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach.

W ocenie Komitetu, zmian legislacyjnych wymagają także przepisy, które w gorszej sytuacji stawiają pracowników zatrudnionych na umowy czasowe, z uwagi na krótsze okresy wypowiedzenia stosowane względem tej grupy w porównaniu z pracownikami na kontraktach bezterminowych bez względu na okres trwania stosunku pracy.

⁶ <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosc-w-liczbach-/rynek-pracy/>, pobrano 1.07.2013.

⁷ DzU z 2010 r., nr 254, poz. 1700.

LITERATURA

Świątkowski A., *Karta Praw Społecznych Rady Europy*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2006.
 Molina S., *Zabezpieczenie społeczne w aktach Rady Europy*, „Polityka Społeczna” 2005, nr 3.

STRONY INTERNETOWE

<http://www.mpips.gov.pl/spoleczne-prawa-czlowieka/rada-europy-europejska-karta-spoleczna/>, pobrano 18.06.2013.
http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/Conclusions/ConclusionsIndex_en.asp, pobrano 18.06.2013.
http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/wz_ubostwo_w_polsce-broszura.pdf, pobrano 18.06.2013.
<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosc-w-liczbach-/rynek-pracy/>, pobrano 1.07.2013.

AKTY PRAWNE

Europejska karta społeczna podpisana w Turynie dnia 18 października 1961 r.; ratyfikowana przez Polskę 25.06.1997 r. (DzU z 1999 r., nr 8, poz. 67)
 Europejski kodeks zabezpieczenia społecznego oraz Protokół do Kodeksu przyjęte w 1964 r.
 Protokół dodatkowy do Europejskiej karty społecznej przyjęty dnia 5 maja 1988 r.
 Zrewidowany europejski kodeks zabezpieczenia społecznego przyjęty w 1990 r.
 Europejska karta społeczna (zrewidowana) przyjęta w Strasburgu dnia 3 maja 1996 r.
 Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (DzU z 2010 r., nr 254, poz. 1700).

Conclusions of the European Committee of Social Rights Council of Europe concerning compliance of social rights

PAULINA ROKICKA

SUMMARY: *The article examines the conformity of the situation in Poland with the European Social Charter, which is the subject of the “conclusions” formulated by the European Committee of Social Rights. This conclusions concerns the review of conformity and of non-conformity of Polish law and practice with the various provisions of the Charter on the basis of reports submitted by Poland.*